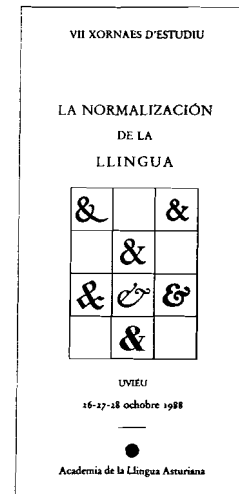

VII XORNAES D'ESTUDIU

Los días 26, 27 y 28 d'ochobre celebráronse na Facultá de Filoloxía de la Universidá d'Uviéu les VII Xornaes d'Estudiu entamaes pola Academia de la Llingua Asturiana. Esti añu presentábase baxo l'epígrafe xeneral "La normalización de la Llingua". Comu persiempre se vien fayendo, Lletres Asturianes da conocencia de les conferencies y comunicaciones. Inxerimos, agora les pallabres del Presidente de l'Academia que pesllaben esos días d'estudiu.

Al pesllar estes Xornaes d'Estudiu les pallabres de mio nun puen ser d'otra mena que la de dar les más reconocies gracies a los que fexeron posible cola so collaboración, trabayu, investigación y asistencia que foran una realidá granible. Esti añu la so celebración foi pa nós un brindé a encaramos colo que ye una de les razones de ser l'Academia: la normalización de la llingua.

Gracies a la reflexión a que mos conviden les idees verties a lo llargo d'estos días, seremos a salir, de xuru, enanchando'l camín pel que tien que dir empobinada la vindicación llingüística.

Si fexéremos alcordanza del trabayu que se vien desendolcando de magar

s'entamare la llucha decidida pol caltenimientu de la llingua, xusto ye reconocer que se dieren non pasos sinón galmiaes que perdificil sería alvertir nel añu 74. N'efeutu, diéronse normes ortográfiques abondes non pa dicir que tenemos una llingua normativizada dafechu sinón p'afitar que ye posible la so normativización. Nun ta iguáu'l tol camín pero sí hai abierta una carril u encaxar la meyor de les vías comunicatives ensin mieu al esgolamientu o a los ribayos. Les *Normes Ortográfiques* coles aportaciones que vieren la lluz nestos años, y les que llueu seguirán, ufierten non toles regles posibles pero sí les necesaries pa que puea escribise, falase, deprendese y oficializase la llingua.

Falta una Gramática normativa y un Diccioniariu definitivu (que podría faese darréu si se contare con dotación presupuestaria afayaíza), pero estes carencies nun puen emplegase comu xida pa nun dexar a la llingua espoxigar y algamar socialmente y oficialmente lo que yá pue llograse; la mira a otres llingües minoritaries qu'algamen estayes asemeyaes ensin tener iguaes perdafechu toles sos erbíes llévamos a afitamos na razón de les nuseses pallabres. Col trabayu normativizador que se fexo ente nós ye posible:

- a) L'algame, adules, del estándar ensin frayar les variantes orales.
- b) la llibertá selectiva ente les posibilidaes que la fala ufierta.
- c) El cultivu escritu de les modalidaes diverses.

Cola normativación comu se fai naide tien razón a falar de que lu fuercen; naide ta xustificáu a falar d'imposición. El camín normativu escoyíu amuesa bien a les clares que ye posible andar selemente, que ye posible la escolarización respetuosa, que pue faese una lliteratura digna.

Ye verdá que della xente esprecétase y tircue y nagua por una normativa más reglamentarista. Abúltamos que sería un enquivocu non sólo pola situación sociolóxica y dialeutal sinón porque nun fai falta seguir los calces normativos comu los d'otros dominios llingüísticos onde s'impunxo un conceutu clasicista y elitista dieciochescu. Los modelos de normalización llingüística nun tienen por qué alendar los mesmos aires de salón ufiertaos pola Académie Française nin poles iniciatives surdíes llueu. Hai otres menes de normativización y aconseyable ye nes situaciones comu la nuesa dir a la gueta de posibilidades espresives onde namái se refugue lo nidiamente ordinario o agramatical.

Pero namái un asitiamientu interesosu o postures inmadurees puen andar

camentando que con normes ortográfiques, gramátiques o diccionarios, les llingües minoritaries puen caltenese. Con esos solos preseos nun se salven estes llingües. O meyor, les más iguaes normes puen ser la más iguada mortaya pa soterrales con toles salves honorífiques.

Una llingua comu la nuesa nun pue alitar si nun se defende públicamente, si los sos falantes nun se sienten seguros col so emplegu, si la sociedá nun mira por ella. La meyor de les alfayes comunicatives nun tien xaciu si nun se s'asitia nel llugar que-y correspuende. Sin nun se fai d'ella una llingua normal na calle, na escuela, na comunicación oral y escrita de tolos díes. A una llingua comu la nuesa, qu'entá a mediaos d'esti sieglu yera mayoritariamente conocida pente'l pueblu, pero que foi arrequexada, burllada, minorizada, nun pue pedise-y que tenga tol puxu y s'allugue nel llugar más amañosu si nun se va a la escontra de les causes estructurales que trabayaron pola so minorización. Poro, nun ye posible que la llingua cueya puxu por sí sola. Nun se puen aguardar reaiciones de les llingües. Les reaiciones tiénenles los falantes o poderes que puen desaniciar les causes poles que les amenorgaron engurriándoos. Y comu eses causes tán na mesma sociedá a los poderes públicos y a la sociedá ye a quien-yos cinca apolazar esi camín que tien de llevar a la normalización.

De mano, cola enseñanza, ufiertando'l so deprendimientu a tolos escolinos -non a unos pocos- pa que puea dicise lo qu'agora nun ye posible: que llibremente escueyen o refuguen la llingua.

Al mesmu tiempu colos medios de comunicación fayendo posible que los ciudadanos puean llibremente escoyer la información na llingua asturiana lo mesmo qu'agora ye dable facelo n'otres ayenes.

Tenemos que reconocer qu'hai dellos años pescanciamos que rayaba l'alba con unos díes más lluminosos pa la nuesa llingua. Yera que dos nueves circunstancies surdíen nel cielu asturianu y xulgábemos que diben ser encontu pervalorabile pa los nuestos aliendos. Una d'elles yera'l llogru d'una Oficina de Política Llingüística; otra la llegada al Rectoráu de la Universidá d'Uviéu de nueva xente. Llamentablemente les nuses ilusiones llueu quedaríen baltiaes y lo que pal afitamientu del procesu recuperador puidiere significar quedaba sapozao nuna realidá fosca que pertapecía entá más les siempre curties posibilidaes.

La creación de la OPLL -necesaria entós comu agora- foi acoyida bonalmente

comu muérganu que camentábamos daría puxu. Mas viose llueu que nun yeren unes mesmes esmoliciones y procurus normalizadores los qu'añeraben ente nós y los servidores del poder. Separtábense nidiamente les sendes y alloñábense les postures presonales.

La política d'inxerir la llingua na enseñanza nun cumple les previsiones mínimes daes a la lluz oficialmente nin nel númberu de centros nin d'escolinos.

La política d'enxertar la llingua nos medios de comunicación nun esiste a nun ser comu anéudota y si dacuandu s'incentiva a dalgún mediu nun se sigue'l control qu'esixe emplegar dineru públicu. Por falar namái de la TV entá nun hai un proyeutu seriú d'una TV asturiana fecha, necesariamente, en llingua asturiana. Y entá más: el xavaz centralismu ofende nuevamente a Asturias queriendo nega-y la posibilidá d'una TV privada esclusiva pa frayar toles posibilidaes de llevantamientu cultural. Xirigoncia ye, d'otra parte, que toles torgues seyan valoratibles pa nun facer una comunicación n'asturianu y podamos alcontrala tolos díes nes demás llingües europees y mesmamente'n gallegu.

La política toponímica non sólo nun da frutos sinón que col pretendíu billingüismu, irracional na so mesma formulación oficial, enánchese los enquivocos, trancamúndiase la información y nun s'esparde lo correcho. La llegalidá llantada nel propiu Boletín Oficial del Principáu d'Asturies enllórdiase nun llamando de magar añu y mediu a la Xunta de Toponimia, cenciellamente porque'l so asesoramientu nun diz cola política de curties mires del fasta agora responsable.

Nada hai, a nun ser dellos rellumos presonales, que mos faiga enfotamos nel procuru de l'Alministración pola llingua, siempre alloñada, per otra parte, de les sos múltiples propagandes o presente namái comu niciu del so probetayu conceutu diglósicu.

Tenemos que lo afitar acedamente: Nun hai nin planificación nin política llingüística. O, si se prefier, nun hai coherente política llingüística favorable a la nuesa llingua. EL niciu más claru viémoslu na redaición del proyeutu de la llamada "Llei del Bable" onde too yeren xeneralidades no qu'a les obligaciones de l'Alministración cincaba y too detalles cuandu de l'Academia de la Llingua se falaba, comu si ella fore'l verdaeru peligrosu pal nuesu futuru llingüísticu. Satamente la mesma conducta que cuandu perfayendo l'Academia los cursos de formación del profesoráu o ediciones empobinaes a la enseñanza entama lo mesmo

la Consejería de Cultura comu si d'andar a la tema se tratare escaeciéndose de les milenta estayes que nun se trabayen ente nós. Los papeles tán tan perdíos qu'a los munchos enquivocos axúntase ún nueu: el tratamientu llingüísticu improvisáu, ignorante ya irresponsable de la fastera ente'l Navia y Eo.

Bien taría que les propies contradicciones foren a dixerise. Que se fore valiente y ardizosu pa salir de les propies autosuficiencies. Que se seya a almitir la crítica cuandu lo que se fai faise a escontra forga.

Ye posible que les cortedaes presonales despliquen daqué d'esa incapacidá d'alloñase del requexu qu'afuega a propios y ajenos. Y ye posible que pallabres comu pautu, conversación, xuntura yá seya daqué ensin xacú. Poro pola nuesa parte tenemos fecho llamaes abondes a la racionalidá y al alcuerdu. De nueo tengo que lo repetir que pela parte de nueso too, absolutamente too ta enriba la mesa p'arrefundiar lloñe aquello que torgue les posibilidaes d'una política favorable a la llingua.

Sé que l'Academia nun tien postures zarraes nin masimalistes pero l'Alministración y les fuerces polítiques tienen que facer un exerciciu de comprensión y collaboración. Intelixente ye'l nuesu pueblu pa entender pero hai que face-y ver que se tien voluntá política.

Esi, el de la voluntá política que caltenga la llingua, ye l'únicu problema que de veres mos esmolez. Tolo otro, les esblanquisnaes figures de muséu, incoherentes na senilidá, alloriaes colos trasgos qu'entá pueblen les cases, amoriaes porque s'esborroñen les torres de la so particular hestoria, too eso nun ye problema. Comu nun lo ye que se dean nomes ensin rúbrica nin carné d'identidá. Eso namái ye borrina de nueche d'orbayu qu'escampla a la primera raxada de sol.

Por eso nun tará bien xugar a la coartada de que nun se pue llograr más llegalmente porque poderoses fuerces sociales van a la escontra. Nin son fuerces nin poderoses. Namái son niciu vocinglón de la vieya Asturias que muere incapaz d'una alternativa cultural propia. Incapaz de fuxir del provincialismu. Incapaz d'entender pallabres comu drechos democráticos o llibertaes constitucionales o autonómiques.

Coles mios pallabres de crítica -onde pocu llugar se dexa al enfotu- nun quixera escaecer el necesariu llamamientu a tolos sectores inxeríos na nuesa sociedá

pa que vayan fayendo propies idees y fechos qu'empobinen a recobrar y normalizarla llingua. Anque hai responsables que na so irresponsabilidá nun fan lo que debieren, ye verdá que son abondes les coses que puen llevase alantre gracies al llabor individual o n'andecha. El poder sería menos remolón si los ciudadanos punxeren más procuru nes sos esixencies. A la falta d'estructuración de la nuesa sociedá asturiana hai que retrucar encadarmando les reivindicaciones y ello, nel tarrén llingüísticu, esixe un trabayu continuáu propiu nun aguardando que too venga fecho dende les más altes instancies. Güei ta demostraos y ye pernidiu que la llingua d'Asturies pue tener futuru. Pero ye un futuru ensin posibilidaes si caún s'encueye apurriendo la propia responsabilidá al so vecín. Hai xida pa la llingua d'Asturies comu hai posibilidaes pa esti pueblu. Na intelixencia de toos ye onde s'alluga la solución. Nun pue ser posible que mos afoguemos en caldia nin na galvana. Tien que ser posible asitiase na mesa del falar posao anque a toos cueste y a toos pruya facer valoratible la so particular razón. Seyamos, entós, normales. Faigamos normal la llingua.

X. Ll. García Arias

PREMIU "ANDRES SOLAR"

En Xixón entregóse'l premiu "Andrés Solar" por parte la Xunta pola Defensa de la Llingua al Colleutivu Manuel Fernández de Castro y a Conceyu Bable. Esti añu concedióse la "madreña de purpurina" (una mención non mui prestosa pa quien la recibe) a la Oficina de Política Llingüística de la Consejería de Cultura.

Federico G.-Fierro Botas agradecía asina, nel nome del Colleutivu Manuel Fernández de Castro, el premiu recibíu:

El mio agradecimientu'n nome del Colleutivu Manuel Fernández de Castro, por esti premiu que güei mos otorgáis.

Recibímoslu prestosos porque ye'l vuesu grupu, ún de los que sofiten y trabayen con puxu pola causa de la nuesa identidá, pola causa de la nuesa cultura.

La defensa de la llingua asturiana, nun ye un trabayu periféricu y llixeru, ye la defensa del nuesu trazu cultural más cimeru, ye la defensa, en resume, de

lo mejor del alma del nuesu pueblu.

El nuesu pueblu cenciellu, llabriegu y trabayador, ye'l que caltuvo pelos sieglos fasta güei, esti valor de la llingua, poro llingua llabriegu y llingua de los trabayadores. Sí, podemos decilo arrechos, llingua de probes, porque fueren y son entovía los "probes" d'esti País, los que caltienen con más fuercia la cultura y llingua de la nuesa Tierra.

El premiu ye pa un Colleutivu, que ye un grupu más d'Asturies, formáu por sacerdotes que caltriamos aspectos importantes del amor a la nuesa Tierra, que ye'l amor a los sos homes y muyeres. Somos un grupu qu'afondamos nos nuesos raigaños a la gueta de lluz.

Pescanciamos que la cultura y la llingua llariega, nun son fin en sí mesmes, sinón un mediu pa facer una Comunidá que refuerce los sos vínculos xenerales y sociales, y libere al home de la enayenación ente home y home.

Tamos perdíos na manipulación ideolóxica que tresmiten los medios de comunicación social, que xunen a los homes por porgüeyos egoístes y pola posible necesidá d'usase unos a otros.

El Colleutivu "Manuel Fernández de Castro" ye tamién parte de la Iglesia d'Asturies. Pa nós cristianos, l'amor a Asturies ye llugar y forma del amor al próximu. Un amor qu'amás de ser individual ye tamién social, ta tamién na familia, el barriu, les instituciones etc.

Asturies constituyete pa nós la Comunidá y unidá cultural básiques y, poro, el puntu d'enxertación na cultura d'España y na universal. El nuesu amor ensin llendes, pasa por necesidá pela nuesa Tierra, y nella vase forxando. La llingua llariega cría un nuevu llazu de xunión naquéllos que la tienen o conocen.

Nel nuesu Colleutivu tendréis de contínu un llugar y abellugu pa tolo que seya l'ameyoramientu de la nuesa patria asturiana, pal espoxigamientu de les presones que la facemos dende'l propiu raigañu. La cultura llariega aúne un pueblu'n tollos sos aspectos positivos, nes "sanos" tradiciones. La cultura afondada, aída a retomar los valores comunes.

Nesta espicha, nesti ambiente gayoleru y de solidaridá, brindo y roblo pa

que seyamos los equí presentes, axentes sociales pal cambiu qu'Asturies necesita pa ser ella mesma. Muchas gracies a toos.

Federico G.- Fierro Botas

PRESENTACION DE "GUAÑOS D'ANGUAÑU"

El día 29 del mes de payares de 1988 presentábase nun actu públicu, en L'Entregu (Samartín del Rei Aurelio), el llibru fechu por rapazos del Institutu y qu'agora asoleyó l'Academia col títulu Guaños d'aguañu. Ente les diverses intervenciones na xunta presentadora tuvo llugar la de Roberto González-Quevedo que pesllaba la sesión:

Pa pesllar esti actu, tres dar les gracies a tolos que collaboraron nél, prestaríame falar de dellos de los significaos que tien.

D'un llau, ye un actu nel que se fai la presentación d'un llibru mui especial, un llibru fechu por profesores y alumnos del I.B. de L'Entregu. *Guaños d'Anguañu*. Coses d'agora, non de vieyes dómines, por xente d'agora. Y, lo que ye más importante, polos guaños d'Asturies, que ye la so mocedá.

Peme qu'esti llibru ye una esperanza especial pa tolos que nagüen, pa tolos que suañen con una Asturias que recupere la so identidá cultural. Queríos amigos alumnos, na enseñanza anicien los guaños de l'Asturies del futuru. Nun faigáis enxamás casu de los profesores que vos falen mal d'Asturies.

Escontra eso, sabéi que pa una llingua frayada comu l'asturiana lo que fai falta ye l'afalagu y tamién el respetu. Nun faigáis casu, entós, nunca de los que trabayen pa dir escontra la enseñanza de la llingua d'Asturies. Llamáronse a sí mesmos "sensatos y pensantes"; esos que lluchen contra la llingua astur tienen que tener presente que la so actitú ye yá un castigu en sí mesma: pos bona desgracia ye la d'aquél que, pol motivu que seya, tien que traicionar la llingua y la cultura del so pueblu.

Nun pue haber futuru pa la cultura asturiana ensin la enseñanza de la llingua nes Enseñances Medies. Pero una enseñanza digna. Que nun entre l'asturianu pela puerta pequeña. Que nun seya una "maría". Que'l fechu d'estudiar asturianu nun seya una marxinación.

Muncho-y prestó a l'Academia de la Llingua colaborar colos autores del llibru inxiriéndolu na so coleición "Escolín". La coleición "Escolín" ye un finxu fundamental del procesu de recuperación del asturianu. Ye una de les estayes más prestoses de l'Academia de la Llingua. Y bien de dificultaes que surden al mantenela, pos, ciertamente, dende dalgunos ámbetos del poder pónense torgues a les actividaes de l'Academia de la Llingua Asturiana. Pos paez qu'un de los oxetivos ye quita-y a l'Academia la posibilidá de faer esta coleición. Ye una falta de responsabilidad total, pos nun faciendo lo que l'Academia fai lo que se perxudica ye, nin más nin menos, a la llingua d'Asturies.

Pero yo creo que l'Academia podrá seguir trabayando pola llingua. Ente otres coses, porque nos momentos difíciles muchos maestros, muchos profesores sofitaron a l'Academia ensin dudalo. Y non porque quixeran defender una institución, les instituciones en sí mesmes nun valen nada, sinón porque queren defender coses comu la coleición "Escolín".

Nun ye fácil el futuru. Pero nin les amenaces, nin les presiones, nin los cadavéricos restos del fascismu serán a facenos baxar les nuestres banderes. Nun serán quien a segar los guaños de la llingua asturiana.

Roberto González-Quevedo

CONCURSU DE POESIA DEL AÑO 1988

Aconceyáu'l xuráu calificador del Concurso de Poesía del añu 1988, entamáu pola Academia de la Llingua Asturiana, y formáu polos señores Vicente García Oliva, faciendo de presidente, Xosé Bolado García, faciendo de secretariu y Miguel Ramos Corrada, comu vocal, apautóse'n declarar dichu concursu ERMU.

Xixón, 20 d'avientu de 1988

LLIBRERIA ASTURIANA

1. Carlos Rubiera *Cuentos de bona oreya*. Uviéu, ALLA, Llibrería Académica 12, 1988.
2. X. A. Fernández Alvarez et alii *Otros cuentos n'asturianu*. Uviéu, Conseyería d'Educación, Cultura y Deportes, "Dayures", 1988.